

Колл.  
У-51/10

IRQUL YMETALIJEV

The book cover features a central illustration of a man in a light-colored coat and hat standing on a rocky shore, looking out at a large, turbulent sea. In the background, there are dark, jagged mountains and a sky filled with white birds in flight. The overall style is reminiscent of early 20th-century Soviet book design.

**Suu**  
bojunda

QBRQBZMAMBAS 1939

Умб 4431



528.

Kupr  
y SI

TEMIRQUL YMETALIJEV.

# SUU BOJUNDA

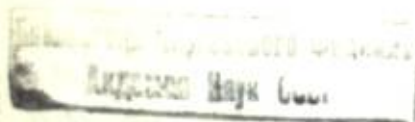
QIROJZSTAN MAMLEKETTİK BASMASİ  
FRUNZE 1939 QAZAN

2 П

Çooptuu redaktor Şamşijev T.  
Texredaktor Faxruddinov R.  
Çooptuu korrektor Şamakejev B.  
Съобщена çooptuu Çorosajev Ç.

CV 2655

6818



## LENINDIN ULUU İŞI YCYN

Stalın ıızdın deputat!  
Syjyngyn elim qbrqbyzım!  
Barıjan saıbn çaqbıdan—  
Çarqbrajt colpon çılbızın.

Baqtıbbız ıızdın cođ eken  
Ala too, Alaj varınan!  
Kempir menen cal kyldy  
Qutulup qajıq—zarınan.

Çıgıt menen qbz kyldy  
Syjyy-tendiktavbııjan  
Çbrqap emyr syryuge  
Uluu çol daıqbrı çavbııjan.

Çarqııdap kylet çaş vebek,  
Byt emyrde baqtııııı.  
Qandaj şattuu bul turmuş!  
Qajıq orduna qatqbrıııı!...

Qatqbrıııı qatuu kyıe ber,  
Kelin, qbz, çıgıt—qurdaştar,



Stalindin çolu ycyn,  
Bir maqsattuu sêrdaştar.

Stalin uşul sovetke,  
Deputat bolup qattaldı,  
Altı aripten turoğan sêz,  
Bardıq ojdo çattaldı.

Ajabadı çyrögyn  
Atalarca biz ycyn,  
Çaşasın bizdin kandidat,  
Lenindin uluu işi ycyn!

(I/VI 38-çyl)

## ŞAJLAJBİZ

Biz bygyn emes, ar qacan  
Çadbrajıbbız, çajnajıbbız,  
Erteñ Uluu Sovetke  
Çaqşılardı şajlajıbbız.  
Ojlor tapqan çırqaldı,  
Aqıldardı şajlajıbbız,  
Bir tuuqandaj çyrökke,  
Çaqındardı şajlajıbbız.  
Qutqaruuqa çer çyzyn,  
El ycyn bergen bar kycyn,  
Asıldardı şajlajıbbız.  
Çırqatıp elin bir çaqtan,  
El duşmanın qıratqan,  
Baatırlardı şajlajıbbız.  
Öz qolunan baq bergen,  
Köp uluttuu eline,  
Mın tyrkyn gyl estyrgen,  
Sovettin quttuu çerine,  
Stalin bizdin nurubuz,  
Stalin bizdin kynyayz,

Stalın desek asmanqı,  
Uqulat erkin ynıyız.  
Muq—qajırdan arıltır,  
Stalın sızge kerk berdi,  
Zakonun qazır ölkönyn,  
Tendik berdi, erk berdi,  
Telegeji teñ öskön.  
San- mıñ gyldör çajnaşat,  
Bağ taalajı keç öskön,  
Bulsuldar erkin saıraşat.  
Erki menen erkin el,  
Biree emes, varı teñ,  
Bizdin Uluu Sovetke,  
Stalındı şajlaşat!...

11/XII 1937- çbı

## UŞUL AZER KREMLDE

Tan qaldırır çer çyzın,  
Taalaj ucyn, el ucyn,  
Kremlde bul kynde  
Bolşevikter bir sytyn:  
Acıdır sjezd şam çanıp,  
Ar bir sözden bal tamır  
Qarır qatuu duşmanqı  
Qarır qojdu var kycyn.

Qılınır qılqan qutulsajt.  
Çanoqan colpon tutulsajt.  
Zor kyreşte emgekci el,  
Utat sıroq utulsajt.  
Ajlar ötet, çıl ötet  
Çer çyzınen kir ketet.  
Aqır ölet duşmandar,  
Azırqıdaj qutursajt.

Ajttı munu Stalin  
Anıq bildik sız varın.  
Ördeç capır asmanqı  
Öçres bolup kyc çalınl!

15/III 39-çbı

## AQBNDbN SALAMB

Ec qacan tuman ketpegen;  
Quştar ucup çetpegen,  
Çarılıp çatqan muzdardan;  
Adamzat attap etpegen,  
Çıldın kəvy tyn bolqon,  
Kışi emes, ajuu zıl bolqon,  
Ujulda qıştap kelgen er,  
„Er bolso mendej bolqun“ dep,  
„Qalqıqan muzqa qonqun“ dep,  
Çaştarqa qajrat bergen er...  
Papanincil Fjodorov,  
Biz şajlaqan deputat,  
Qırqızdar dep kelgenge,  
Qubanıp kənyl kəkke ucat.  
Syıkymdyy saatır, kelniz,  
brdap salam beremin.  
Çyregymdən çalınduu,  
Cəndap salam beremin.  
Mal batpaj tərde çajqaloqan,  
Kək şıer nelden çajqaloqan,  
Kək ttregen Ala too

Çerden salam beremin.  
Gyldyy kynde çırqaloqan  
Stalin dep ırdaqan  
Çoqorqu bizdin Sovetke  
Əzyndy syjyp şajlaqan:  
Elden salam beremin!

1938-çыл.

## ASMANDA

Asmanda—samoljottun wortunda da,  
Stalin dep çyrektøn br bɔdadɔm.  
Aq şumqar aq bulutta baratqanda  
Baştan ketpes baq ucyn cøn bɔdadɔm!

4/VII 38-çy

SSSR—1—1939 samoljotunun wortu.

## TUJOJUNDAR ÇÖNYNDÖ BR

I

Ckalov ucup kœp merte  
Taaɔɔɔɔ çerdin çyzynœ.  
Barakelde degendej  
Baatɔrdœn qɔlojan iştne:  
Arqajojan muz asqaluu  
Mojnun sozdu tyndyk çaq.  
Aman bolœun baatɔr dep  
Qolun sozdu tyndyk çaq!  
Qonsoq mœna çaqœn dep  
Çonun tostu tyndyk çaq.  
Qarcœojadaj ajlanœp  
Qarqœrap ucup barœanda:  
Qarajojan qalœn tumandœ  
Qanatœ menen çarœanda.  
Esi cœœœp aq ajuu  
Muz toolorœo bekœndœ.  
Tyndyk ujul ilgeri  
Çan kœrsœdy ele cœttœndœ...  
Aeroplan qonuucu





## JAPONDUQ OFITSERGE

Tijışe berse arstanıǵa,  
Tişin sǵnat başbaqsan.  
Tıjuu salcu basqanoǵa,  
Tujoıundar ucup biz çaqtan,  
Tım tıraqaj qıloǵanda:  
Tıjıler çyræ basqandan,  
Talraoıın taşqa çajılar,  
Talqalap kırsek asmandan!..  
Tamaşa ele dep çyræ,  
Tava alsaj ajla şaşqandan!

9/VIII 38-ç.

## MAKSİM GORKIJ SEN ELEN

Bulut qaptar coqusun,  
Tuman basıp qoqtusun,  
Qan çıttanıp çıloǵadan.  
Qalıñ Qıroıız bılaoıan,  
Ala too muıoıa batqanda,  
Açıdaar uusun cacqanda,  
Alaj-dıleı tın tyşyp  
Başına mǵngy qatqanda,  
Mǵngy astınan muzdaq çaş,  
Mǵltyrǵp ıldıj aqqanda,  
Arzın uıǵar adil çoq  
Azapta Qıroıız çatqanda —  
Tyz qonuşun qaldırıp,  
Cıj voıun çatqa aldırıp,  
Əgyzge çygyn artqanda,  
Əksǵp bılap, arıasız —  
Əryşke çol tartqanda:  
bılavaj ec kım qalısaoıan:  
Сымн қандь ajoosuz  
Qıjnavaj ec kım qalısaoıan:

bsbq Kəl muḡduu calqıoḡan,  
Ystynde sulut qalqıoḡan.  
Tumanduu tooŋo ɕaŋınoḡan,  
Ajırlıb qadıb varqıbnan,  
Suusamırdıb ɕaŋı cəp,  
Sarıajıb alda soluoḡan.  
Qajıoḡıoḡan yndər uoḡıloḡan  
Qarɕıoḡaj, Alaj ɕonunan.  
Arqar, qılɕa qılandan,  
Atılb dalaj qılanoḡan.  
Qılun-tajlar curuldar,  
Ajırdıb dep ıjlaŋqan,  
Qara qıjaq tulandan.  
Topoloḡu toz tyŋken,  
Ajdalıb ujlar qırandan,  
Qozusunan ajırlıb,  
Qoroolu qoj qoŋtoŋqon,  
Botosunan ajırlıb.  
Böz ıngender vozdoŋqon.  
Acuulanıb toqojdon,  
Arstandar tura camınoḡan,  
Kyn kyrkyrəp kycəngən,  
ɕerge atılb ɕaḡıloḡan.  
bsbq - Kəldy tolqutıp,  
Boroon kelgen ılr ɕaqtan.  
— „Baŋqa ɕaqtan emes qo,  
Bolboso eger kyn ɕaqtan!“  
Dep kərgəndər tan qalqan,

El taḡ qalıb ɕatqanda,  
Boroon ajdar kəl betin,  
Alaj - dyləj vasqanda:  
Boroonu tosup ɕaḡırb,  
Tolqundu kəkkə sarırb,  
Aq ŋumqar ucqan asmanoḡa,  
Oŋol ucqan aq ŋumqər,  
Maksim Gorkij sen elen.  
Aqılb artıb ɕaraloḡan,  
Okeandaj keḡ elen!

28/III 38-ɕ.

Библиотека Народно-образовательного музея  
Андошкина Наум Глебович

## AQYNDYŇ AJLYNDA

Aqyn Çoomart çana men,  
 Arlymdyň salqyn boýunda,  
 Az es alyp olturup,  
 Aldym qalem qoluma.

### I

Çaş kezinde bul çerde  
 Çyrgen çöjar Toqtoqul.  
 Çaqrysýn tandap çorçonun —  
 Mingen çöjar Toqtoqul.  
 Ar qyl asyl klijimdi,  
 Kljgen çöjar Toqtoqul.  
 Tandap suluu qyzdardy,  
 Syjgen çöjar Toqtoqul?!  
 — Ej, men qajda çanlylam,  
 El qamy uly çyrgen er,  
 Erkindik qajda el uly.  
 En bir sonun bilgen er.  
 Baqysy uly elnin,  
 Tuura çolojo kirgen er,

Çon kyreşty saşylyp,  
 Zor muştumun tyjgen er:  
 Syjægendyr ötkendy.  
 Çek keryp epsiz kerkendy.  
 Oşon uly bulbul er,  
 Manapty qordop ырдақан,  
 Baj — manapty çaqtaқан,  
 Tarapty qordop ырдақан.  
 Kyny-tyny el çegen,  
 Boluştu qordop ырдақан.  
 Bij, starsyn bir qylja,  
 Doñuzdu qordop ырдақан.  
 Eşen menen qalpany,  
 Çaqtyrbaj qordop ырдақан,  
 El icinde wuzıqtı.  
 Qaltırbaj qordop ырдақан.  
 Oşonduqtan Toqtoqul,  
 Çaqraқан ötken zamanıja —  
 Adamzattın bulbulı.  
 Qor bolup necen çamanıja:  
 Ajdalқан eken Sibirge,  
 Arlymdaj suluu çerinen,  
 Adaşyp kerp çyl tentiptir,  
 Ardaşyp qyroşyz elinen...

### II

El çawyla çonoçon kez;  
 Ilgeri bir çazynda,

Uşul ele Arşmdbn —  
Te, tigi çajbq sazında:  
Sıstırden kelliş Toqtoqul,  
Eşmambet menen ırdaşqan,  
Eldi ıjlatır qoş bulsul,  
Ker sözder ajtır sırdaşqan.  
Qarır el aqır qantet dep,  
Qara çandır qıjnaşqan  
Qoldon keler amal çoq.  
Közderın çaşqa sıjlaşqan.  
Adamzattan bir cırqan,  
Bulsul velen Toqtoqul!..  
Ar dajım ozon vajgede,  
Duldul velen Toqtoqul!..  
Ajlına men kelip,  
Kere alsadım kezınydy.  
Biroq çyrek tınc alat,  
Uqqanda elden sezyndy.  
Bizdin çırqal zamanda,  
Birge ırdaşır çyrædyñ...  
Inilerin ız menen,  
Birge dooron syrædyñ.  
Tıryy bolsoñ Toqtoqul.  
Bffisiz bolsojt veleniz...  
Zor çenışti sajraoşan,  
Tilisiz bolsojt veleniz...  
Stalin dep ırdasaq,  
Ynyvız bolsojt veleniz...

brçdan cırqan çarçırar,  
Kynyvız bolsojt veleniz  
Qazaqtın Çamvıl qartındaj,  
Nuruvız bolsojt veleniz...

23/VII 38-ç.

Аршм çajloosunda.



## SOODAGER TENTI

ԸՆՅՏԱՆԴԱՐԸՆ զԱՐԸ ԽՈՂ.  
Soodagerde նԻՏԵՐ ՇՈՂ.  
ԽՈՂԽՈՂԱԿԱԼ.

Արգտ attuu զեր volup,  
Anda qalbn el volup,  
Tenti degen vaj cԵՂԵԲ,  
Telegejl teղ volup.  
Tert tylyk mal շայնած,  
Tert taravb ken volup.  
Qoroo toղողող զոյղողող,  
Qojcularb qajtardb,  
Յրչ toղողող շԵԼԵՆԵՆ,  
ՇԵԼԵՆԵԼԱՐ զայտարծ,  
Qajraq, suulu շերերին  
Qoşcularb ajdadb.  
AjtqanbԵՆՅՅ volot dep  
Շալե կոչոյ շայնած.  
Շիեկ yrtyk շասուլար,  
Շչոջոյ kylyk vajladb.  
Buղa toյոյոյ Tenti vaj,

Ըաղե կոթ իշ ոյղոս.  
Sooda qalbr qԵԸԵՆԵՐ,  
Barbaղan շեր զոյղոս.  
Bırdı satbr, mındı aldb.  
Aldaj bıldı kոթ շանծ.  
Տոչ տարած: „Tentige —  
Aldatրաղan kım qaldb?“  
Եթոյ զալա տեո շարայ,  
Աղ սուլած տո - տաղան,  
TygenbԵՏԵՂ շոսուղ.  
Ajta kelse bıր vaղan.

\* \*

Qajtbr bıր kyn soodadan,  
Kıjđı butqa coղoյđu.  
At vaղեղողողող asԵՆԵՐ.  
Araladb toղoյđu.  
Baղbn saldb vaղեղողող,  
Bodene atbr, cil atbr.  
QԵՅԵԼ tylyk զեր aղե  
Tıjgızgen շող bıր atbr.  
Ajttb tylyk: „tıjgızci —  
Bırdı qoյup mıղ atbr!..“  
Qacbr verđı cubalbr.  
Quudu Tenti artbnan.  
Mergemın dep շչոչոյ ele.  
MԵՂԵՆԵՆԵՐ զաղողող.  
Bıroղ շետրեյ tylykyղ,

Ələ çazdər naməzdan —  
Aran səməş turdu ele,  
Qalın səqqan qaməştan.  
Bir vajtərek erttənyr —  
Çatqandəməş kəryndy.  
Butaqənda bir çəlan  
Çaqən viltə əlymdy.  
Tiptik turat tjrillər,  
Çəməş çerge çataləajt.  
Çalərttaşan çələndan,  
Aləş məməş ketaləajt,  
bjaşandaj məməşrat,  
Alda kimgə çələməş:  
Tiryu qalar tiryu çəq,  
Ərttən aman aləməş.  
Tenti turup ojlodu:  
„Çələnda kənc vər deşir,  
İjində toltura,  
Altən, kymyş — zar deşir.  
Ajtəşcu ele qarələr  
Bolso volo turəandər.  
Dos sanəşqan kişinin,  
Yjy tolo turəandər.  
Ələ turəan kezində  
Tiryu aləş qaləjən.  
„Çələvəməş vərəşən“ dep.  
Qəjo vərrip qarəjən...“  
Ojuna aləş vəl səzdy,

Ojron Tenti vərde ele,  
Bojundu taştə mənda dep.  
Vəştəməş toso sələde ele.  
bərəş tyşyr sur çəlan.  
Tiryu qələde əlymdən.  
Açal ketti aləştəp,  
Çana çaqən kəryngən.  
Məndaj səməş çələndə.  
Ajtə Tenti: — vərəşən dep.  
Acəq çerde kynəştəp,  
Azəraaq dem aləşən dep.  
Qəjo vərse sur çəlan,  
Çər deş tyştə mojnuna.  
Uzun qujruq ijməndəp,  
Ktərip turdu qəjnuna.  
— „Tənə ketrejmən mən emi,  
Sənə cəməş əlyrəm.  
Çetpese da açalən  
Mən çaqəməş keltirəm“.  
Ajtəp mənə mojnuna,  
Byt orolup aləştəp.  
Şəşqan Tenti səz tappaj  
Şəjə ketip qaləştəp.  
Qarəvəndən vərəşənə,  
Qaraan kyndy sələştəp.  
Aran Tenti səz ajtə:  
— „Qəj, çəqraşən əzymdy.  
Çəsir qəjup çərəməde

Qaşajtraşın közymdy.  
Çaqşylbqqa çamandbq  
Qylasşnab çylanbm.  
Tuqumumdu bir çolu  
Qyğasşnab çylanbm?!  
Çaqşylbqqa çaqşylbq  
Boluu kerek degen var.  
Ajvandbqtş mşndajda  
Qojuu kerek degen var!"  
Çylan qajra söz ajttş:  
— „Çaşa verem özyndy.  
Kerşetpeştөн yjyndy,  
Qaşajtamşn közyndy.  
Çaqşylbqqa çamandbq  
Qylşş kerek degen var,  
Sendejlerdi qaltşrbaj  
Qyğşş kerek degen var“.  
Anda Tenti munu ajttş:  
— „Yc qalşsqqa varalş.  
Tuura ekenalş kimialş,  
Oşoloroşo salalş,  
Baarş seni çaqtaşa  
Anan çaqşp öltürgyn.  
Maşa degen çinşndi  
Anan çşşp keltirgin“.  
Qup dep sezge könyştş.  
Qalşş izdep çönöştş.  
„Şyğş tereç masele,

Cecet munu kim?“ deştş.  
Ottop çyrgөн ögyzdy,  
Kөryp çaqşn varşştş.  
Boloşon iştş ajttşşp,  
Qalşş qylşp qalşştş.  
Ögyz anda munu ajttş:  
— „Surap emne qylasşn.  
Bacşm çaqşp öltürgyn  
Nege qarap turasşn.  
Necen çylş iştşedim,  
Danoşa toldu orosu.  
Sattş çyktөp artqanşn,  
Malşa toldu qoroosu.  
Bşşşl qojdu çajlooşoşo  
Semirşn dep özymdy.  
Qartajđş dep bul menin  
Çoq qylmaqşb közymdy.  
Qantşp keldi aldşma,  
Çşdap qarap vetimdi.  
Sojup turup bazaroşa,  
Satmaq boloşon etimdi.“  
Çaqşylbqqa çamandbq  
Qylşşanş uşul emespi.  
Çaqşylbqtş silşegen  
Uroşan uşul emespi“.  
— „Emi ekinci qalşsqqa,  
Salşşn çylan vaatşrbm.  
Uşadavşz yc qalşş,

Өз ваһында ақылың".  
Tenti munu ajttı da,  
Аръ қарай сөнөдү,  
Башқа тыспөй баратай,  
Bir ulymden walegy:  
Bir con dөwet kezikti:  
Tuura cыqыр алдынан.  
„Тоqто дөwет, тоqто“ деп,  
Шаһыр Tenti салды нан.  
Qара kezge чаһ алып  
Ajttı wardыq woloqонду.  
Biroq dөwet acuulu,  
Tetir қарай toloqонду:  
— „Bacым caqыр ɵltyrwөй  
Bul emne turqalan.   
Чаqсылыqqa чаqсылыq,  
Bul kiште qылаaqын.  
On weһ cып waqтым qojlorun  
Bir da wlrin qorotpoj.  
Yryp tynde qorooqo —  
Uuru, weһy colotpoj  
Qaldым ele yryyden  
Uшуl wыjы qartajыр,  
Kөzym керwөй, /denemden —  
Qaloqan eken al tajыр,  
Uзақ ketpej eшikte  
Чатcu woldum чамраjыр.  
Sөz salыptыр waldaroja:

„Ketti munun qunu — деп, —  
Beker tamaq icirwөй,  
ɵltyrgyle munu“ деп.  
— „Emi aqырqы qalыsqa  
Salыр kөrgyn cыланым,  
Eger ajtsa keceшin  
Alыр kөrgyn cыланым.  
Andan ajla wolsoso  
Cын aчalым чetkeni,  
Qajрыlbastaj bir colu,  
Baшtan waqыt ketkeni“.  
Tenti munu ajttı da  
Alqa қарай col cырды.  
Arttan ɵlym kelcydөй  
Арыһ taшtap mol cырды.  
„Aчыратqan чан wolso  
Uшуl kelgen ɵlymden  
Чаqсылыqы ал чандын  
Ketpes ele kөnylden“..  
Bара чатса qajыwылу  
Өз icinen qыңыdap,  
Ne qыларын wılalwaj  
bj orduna ыр ыrdap..  
Aldan tyky coluqtu  
Salam werdı kiшige.  
Bul qandajы degenisр,  
Taңырqady ішине.  
Asal murun ozunup,



Sözdy çölan baştadı,  
Ec nersesin qaltırbaş  
Baarın ajtır taştadı.  
Tylky bolso qoqustan:  
„Caql“ dep ajtır Çiaerip,  
Şaşır qajra toqtottu,  
Sözdy sözge imerip:  
— „Bir adatım var ele  
Körsej turup ajtraqan,  
Eger körsəm, ökymdy —  
Cöjaruudan qajtraqan.  
Oşon ucyn çölanım  
Körsət qandaj bolqonun.  
Soodagerdin, bul turqan  
Qantıp şışı toloqonun.  
Körüp turup ajtajın —  
Ec qatalıq bolbosun.  
Qajdan köryp bul seni  
Qantıp tostu dorbosun?“  
Maaqul bolup sur çölan,  
broşır cöqtö terekke.  
Tentl turdu tylkyny,  
„Çarajın“ dep kerekke.  
Dedi tylky Tentige:  
— „Qana tosqun dorbondu.  
Ann qantıp qutqardın?  
Körsət bardıq bolqondu.“  
Tentl tostu baştoşın,

broşır tyştı sur çölan.  
Tylky mändaj quuluqtu,  
Mändan murun min qöloqan:  
— „Bekit oozun baştoqtın,  
Bardıq işin onunda!  
Çanca bergin taş menen,  
Duşman turat qolunda“.  
Çancır çatır çölandı  
Tentl daroo ojlodu:  
— „Qandaj sonun bul tylky,  
Altın şaşır qoşqonbu?!  
Şajırp barsam terisin  
Biree satır alvajı!  
En boloso ely som  
Aqca bolup qalvajı“.  
Öltyrüp bolup çölandı.  
Tylkyny közdöj qacırdı.  
Çaqşılıq qöloqan çan ele  
Çamandıq ojlöp qatıldı.  
— „Qözoşır tylkym çyrcy elem,  
Uqqanda senin atındı,  
Terindı şajırp aloqan soq,  
Kimge ajtasın datındı“.  
broşır qacır quu tylky  
Qajrılıp bir kep ajttı:  
— „Esaq ele nilgemin  
Uşuntmeksın, — dep ajttı —  
Çamandıqtan, — başqanb,



Ojloboqon Tentige:  
Çaqqınlıq qılıu çe qılıoo,  
Este bolsun emkide..."

1939 - ғыл.

## ALPQARAQUS

Саяттар alpqaraqus ucup сықты,  
Айтılıу Алетундун асқасынан —  
Атақ - даңқы җер җарыан баатыр еме,  
Қорқыроқон бир намыздан баҗқасынан:  
Барды аяланыр Бозбунун зoolорuna,  
Барды аяланыр Саҗқалдын тоoloruna,  
Барды аяланыр сууқ дөвө, шумқар вельдін,  
Ес қасан җан бапраҗан qoolорuna...

### I

Uluu тоонун kyn тижеген тескежинде,  
Саоҗзоҗанды сыҗыдатыр бир quu тылкы —  
El көкөн ески җуртқа бабыр алоҗан,  
Мақтанат, арсақ тіштен сыҗыр кылкы:  
— „Terинди тескері сыҗыр соҗсом бекен?!  
Etинди nyt суоқунуп тоҗсом бекен?!  
Ғе senin көздөрынды суқур салыр,  
Өзынды қыҗнап тирyy қоҗсом бекен?!“  
— „Аоҗатаҗ“ lap саоҗзоҗан җан сооҗалайт,  
Biroq zulum уқсубу ыҗлаоҗанды —

Pыpыpaтep cындөpн cулup kирдi,  
 Epmek көpүp aтpөны qыjnaoанды.  
 Aзмандан алpқараquş көpүp қалыp,  
 Qacыp pоjo Bernd kыcke салыp,  
 Mыqсыj qарmap арқа, mojnun биpкiтiре,  
 Qajpa сыqты тылкыны асманоја алыp.  
 — „Bar emi тiryу çанды qыjnaр k өт“ деп,  
 Taştady ele: „ыlc!“ dedi таşqa барыp,  
 Necen шумдуq çамандыq оjлооюн mee,  
 Taştaroја cасырады majda - majda.  
 Qutulup саоьзојан да ајланды ucup,  
 Kөnyly көтөpыlyp алда қajда.  
 Çанына алpқараquş ucup kelip,  
 Şаңыды азал surap salam берip:  
 — Quttuqtajmьn ваşыңдьн соо qалојанын!  
 Qorqooюн, erkиn dem al, төsty керip.  
 Saq eleң mintip қандај tutqun boldun?  
 Quu тылкы қajдан çetti мьнда çелip?  
 — Ac elem, tamaq izdep ucup сыqsam,  
 Bul çurтта et qалыptьr көckөн elden,  
 Qubandyм! Boјdu таştар ылдыј qaraj —  
 Keldim çetip, шумојup қатуu соqqон çeldem.  
 Qарықыр тоqtу алајандај қалың qојдон,  
 Çe sonun сыj көргөндөј барыp тојдон,  
 Otursam алақандај etti соқup,  
 Сықарыp bul dyjnөнyn ваарьн ојдон —  
 Quu тылкы қарысьнаан ваарьн қалды,  
 Өд өcup, қаным қасты быткөн војдон.

braazyмьn! miң raqmat ајtsam da az,  
 Өlymdөн өзымды алыp қалојан sizge.  
 Dajarmьn қul болуоја өмыр воју,  
 Таşqa urqan quu тылкыны налсан stzge.  
 Uqqanson бирн qојвој алpқараquş:  
 — Ac болсон тылкыны çep тојојун dedi.  
 Emgek қылај eldin аqьн çegentидi,  
 Er болсон мьндан kijin qојојун dedi —  
 бјladьn! Boorum асыp çаqьн көрдym.  
 Bir çolqu оlçom eken саоја Berndim.  
 Bul seni çemek ele, emi sen çel!  
 Cuqusan, мьна көzy, сыjoја kelгiн!  
 Baş çаоьна шақыыqtар qонup алыp,  
 Tылкынын cеceкејin соқup kirdi.  
 Саоьзојан өмыryнде көpүptьpы —  
 Соојумдан өzy çалоьz eelep бирdi.  
 Baştatan іşen алај туројан ele,  
 Baатыр quş тijьestigin emi bildi.

II

Алpқараquş, саоьзојан бирге çөнөp,  
 Азыp ucup Qum белdi өтер kezde,  
 Toqtolboј uşul војдон қajdasьн деп,  
 Anletundu bet алыp keter kezde. —  
 Даоь бир сыr көryнды çep ystynөн:  
 Ulardy ac қарықыр тіштеp алојан.  
 Tpyyлөј çанын қыjnaр вара çатат,  
 Çe bul бир аqьсы emes іштеp алојан.

Asmanda alpqaraquş oј oјlondu:

— Aşaldan aşyratsam wecaranь,

On çyl al çaqşylboşym unutavь.

Oјunda çoq көrynet ec aramь.

Qarışqırды qan qusturup өltyrsem men,

Qajтыр келір өzymden ec alavь!

Munu oјlor, quşurulup atыр tysyp,

Qas duşmandь vaşьnan cengeldedi.

Kөzdөryn тырмақ менен cuquј qarmap:

— „Sen turoјaj qamandь da çengem“ dedi.

Qarışqır qanq etkende, ular ucup —

Qondu arь, es aluuoја, taşqa varыр.

Qan ketip ooz - murdunan ac qarışqır,

Qaldь çatыр, көz cьoыр, vaşta çarьq.

Alpқaraquş ularoја vardь şaңşыр:

— Quttuqtajmьn vaşьndьn amandьoյn,

Ar kim aqыр uşuntip özy көrmөk,

Bireege dep oјlooյon çamandьoյn! —

Qandajca tutqun bolduң bul zulumoја

Çenil volor özyne, ajtcь qana,

Ajavajьn qolumdan kelgen işti,

Ar qandaj suroo volso senden maoја.

Qajta ketpes vaqıt bolsom aşar emes,

Qajdandыр qoqus ucup kelgen saoја!

— Ac qarışqır ar çylь ujamды izdep,

Alыр çesy, wecera valdarьmды.

Aјacu emes bul qanqor көryp turup,

Azapta necen ыјлар qaloјanьmды.

Böjel daoы artьmdan aңдыр çyryp,

Billiptir qaptaloја uја saloјanьmды.

Aqыр vygyn cьrqьratыр tişter aldь,

Kөrgen eken uјаoја varoјanьmды.

Өlymdyn dal oozunan tartыр aldьn

braazьmьn qaraquş erdigine.

Kөp çaşaoյn, çan çanьvar taңьrqasьn

Batьnыр duşman kelbes şerdigine.

Dajarmьn qьzmatьnа qacan desen,

Ordunđu dajardajьn çatam desen

Uqtasaң qaroolun volsom mejlt,

boы var meni tapqan atam desem.

Qajda barsaң özyң менен bir çyгөјyn,

Taştanaj eercite ket men oјarьptь.

Tolojon duşman sen ketsen almaşтырар —

Tyn менен — özyң bergen bul çarьqtь.

Alpқaraquş ularoја көnyly toldu,

Ajтыр turoјan sөzyne braazь boldu.

Aјlanьp şoрьzoјan, ular — ycөө volup.

Aşletun qajdasьn dep tartты çoldu.

### III

Aşletundun көk tiregen asqasь,

Alpқaraquş vaatыр менен maqtanьp,

Coqusuna buluttardь coşultat,

Aјoја qarap өз aldьnca şattanьp

Aşqalardan atьrьlьp qaşqa suu,

Al da maqtajt kyggө salыр şarqьrap,



Qoşomat ajtat taşqa cəqqan arcalar!..  
Ajda asmanda qubanbcta çarqırap!  
Ujasəna çaqın bir taşqa olturup  
Qıjqırdı: „vaarın mında kelgilect,  
Bilejn çumuşunar çaqşb beken  
Byt kelır özümə esep bergilect!“  
Munu ajtır alpçaraqıuş aşqan qıraan,  
Çoldoşturun coqultup saldı keñeş:  
— Cavıttar alıs uctum, uqtavadım  
Bir az kyn dem alsamda volor ele.  
Qastaşqan duşmanım kər, vıroq alar —  
Bilişpejt, uqtarımdb menin qajda.  
Zor ujam vıjık zoonun ortosuna —  
Salınır çan kele alvas bekem çajda.  
Oşondo da qurbular saq volıqula,  
Duşmandardı kelvejt dep ajtır volıvojt.  
Qoqus ketse bul vaştan vaqıt — dөөlet,  
Oqoj menen al vızge qajtır qonvojt.  
Saoşbozan şaqılbıqtar sөz suradı,  
Maaqul kerdı qaraqıuş „ajtqın“ dedi.  
— Andaj volso aşıl tərəm qam çevegin,  
Ujqun kelse ujana qajtqın emi.  
Tuuramın men özıdө өlgycөkty,  
Ujana ec bir çandı çıbervejmın.  
Kelgenin qastaşqan çoo, saoşbozanın —  
Şaqılbıqtar ajtuunu vıler dejmın!  
Sөz alıp ulardaşı tartıp menen —  
Syjlıdy: „Dem alıdız menin tərəm!“

Ucup varır Bozıunun coqusuna  
Qaroldop turuunu maaqul kərəm.  
Bir çatqan kele çatqan çoonu kərsem,  
bıqırır özınyzge qavar verem“.  
Qubanır alpçaraqıuş ajttı şaqşır:  
— braazımın mırzalar sөzıdөrgө  
Men emi tınboşuqa yjge qajtır,  
Çatajn çaqşılıq qaalar özıdөrgө.  
Saoşbozan sen bul çerge turıaj ele  
Qalıq qara toqojluu Arqıtqa var  
Al çerde ac qarışqır maşqa qarış —  
İş qılat, vıle kergyn ar qıl qavar.  
Ular sen cın ajtasın Bozıuqa var,  
Al çerden tuş taraptı vajqa, kөz sal!  
Bozıunun coqusunan vıtkıl dyjnө,  
Dıvdajın kerynet dep ajtqan sөz var.  
Qup deşır qol alışır qajırılaşır,  
Saoşbozan, ular saparqa çөнөp ketti.  
Bir ajlıq çol — Bozıunun coqusuna,  
Aş vışımда zor ular ucup çetti.  
Alpçaraqıuş ujasəna çattı varır,  
Saoşbozandan uqqula qalojan kepti.

#### IV

Ajtqan çerge saoşbozan ucup vardı,  
Kөnyldyn kөptөн berki klrı tarap.  
Olturdu air vıtaqqa qonup alıp,  
Salqındap, ajlanabı utur qarap:

Şarqıbrap tunuq suusu sajbnda aqıbr,  
Kynğøj, teskej keñ Arqıt çatqan eken.  
Qara toqoj arası çaşıl şiber,  
Şaan-şəkət, saltanat aıtqan eken.  
Biroq qursun azuulu ajoya carcır,  
Azuusuzdar azaptı tartqan eken.  
Ac qarışqır elikti quuşan vojdon,  
Saoıboıandı kərbəstən kele çattı —  
Çetip tişter qursaoıbn eşe tartır,  
Maqtanoıandaj özyncə bir söz aıttı:  
— Ötkyr tişim bir eliktik oıana emes,  
Atajbn oşol çaqqa çaraloıansın.  
Qajdandır sözge aralaş tylky çetti,  
Şıjrandatır qujruşun saldı kepti:  
Butaqta musarıca olturuşun,  
Ojlop kercy saıboıan özyncə eppi?  
Mın qubulup çyndəryn qandaj suluu!  
Çənyñ çoq qul bolıudaj qarraqşqa.  
Uşuptur, saıboıan tərəm, arız aıtajbn.  
Bizdin da öcyüz var qara quşta.  
Biroq anı tynəgy qandaj çerde?  
Bile turoıan bir çan çoq aravızda.  
Aıtır bergin vardıoıbn çaşırbastan,  
Egeř nytsek uşuştı çenış menen —  
Xan şajlajıb özındy byt dyjnəge,  
Qaraquştı çoq qıbr kelış menen.  
Qardıñ acsa qarışqır qızmatında,  
Baar saıqa eliktin qaloıan eti.

Baroındaşoı çej bergin özyn allıp,  
Tartıu keler məndajdan ajda çeti.  
Sıjlop bytty quu tylky, saıboıanda —  
Erip ketip nal tilge „maaql“ dedi  
Şaqıbrıtap butaqtan ucıp qonup,  
Birin qojıoj kərgənyñ aıtır berdi:  
— „Anletundun asqasına uşul bygyn.  
Alpqaraquş çortuuldan qajtır keldi.  
Al azır ujasında uqtap çatat,  
Ajlandıra ar tyrdyy qazoıan or var!  
Çyryş kerek ar dajım toqoj menen,  
İşənegin ec kimge, özyn çol cal.  
Coqusunda Bozbunun qaroolu var,  
Keryp qalsa ısqırır qavar qılar.  
Etek öjde bir çoldon başqa çol çoq,  
Esinde baar bolsun, mənə uşular“.  
Qusanır tylky saıbrdı qarışqırdı:  
— „Alpqaraquş qaj çerde baarın vildim.  
Tezinen çol tartıpasıq keciğesiz  
Bery tərəm uruşqa baştap kirgin“.  
Azuların ırsajtır çıjnar kycıty,  
Ac qarışqır çol baştap çyryp qaldı.  
— „Alışqanın çoıuşoıa arstan kerek!..“  
Art çaoıbnan dalajlar kylyp qaldı.

## V

Coqusuna Bozbunun baroıan ıtar,  
Təgerəktyn tər burcun byt İmerip.



Andan kijin, qbraanym qantti eken dep,  
Avletunqja qarasa kóz çiberip:  
Bir qanatyn teshonyr alp qaraqus,  
Bir qanatyn çambyr uqtar çatat.  
Asqa qular tyssø da qozqolnostoj  
Bar denesin ujaqja nyqtar çatat.  
Ac qarbyqyr quu tylky çaqyn varyr,  
Qalyptyr tiş saluqja çambyşyr,  
Kyc menen ajavaстан byqyrdy ele,  
Şaşyr qaldy qaca alyşraj çalyşşyr.  
Ulardyñ unyn usup alp qaraqus,  
Ojdonup usup çyqty asmanqja atyr.  
Şuuldaqan davystan esi çyqyr,  
Qarbyqyr turqan çerde qaldy qatyr.  
Qajtadan quuzurulup ылды tyşyr,  
Çarşyra cengeldedi qarbyqyrdy.  
Quup çetip tylkyny daqy çarmar.  
Ekøen eki cengel qarbyştyrdy.  
Qaarbyñ çasyr qajtadan usqan kezde,  
Boroon vorop, çaq byqyr, vulut çetti.  
Alaj-dyløj tyn tyşyr bir zamatta,  
Çamqyr çaar, sajlardan sel çyryp ketti.  
Alp qaraqus: ac qarbyqyr, quu tylkyny,  
Alyr çyqyr vulluttan arasñnan,  
Çerdi qaraj taştady: „varoşla — dep —  
Kergyle neettiñerdin qarasñnan!“  
Qajradan kyn alydy çajytaj volup,  
Qbraanym ujaşna kelip qonup,

— Kelgen çoo ttryy qajra ketken çoq dep.  
Olturdu çenşine køony tolup.  
Saoşzojan keldi Arqyttan şaşyr usup:  
— „Quttuqtajmyn vaşyndy asyl tøm.  
Talqalap, kelgen çoonu, çoq qalyşsyn,  
Barñnan erdigin di artyq køm.“  
Bozudan zamatta usup ular keldi,  
Tartyp menen vaş ijip salam verdı:  
— „Çenşin tyşelyk bolsun alp qaraqus,  
Quttuqtajmyn çoo çengen qbraan erdi!“  
— „Kelgile, mæzalarım, çumus çaqşy,  
Biroq duşman bul çerdi qajdan bildi?!  
Ajlanam or, asqa — zoo, qarool var,  
Kerynæstøn silerge qajdan kirdi?!“  
— „Bir qana saoşzojandan şek qlyamyn,  
Çar çaqyn kelgen kezde keryp qaldym —  
Şaşqanymdan Bozuyunun coqusunan,  
Ynymdyn vardyşynca davyş saldym,  
Bardyq duşman Arqyt çaqtan kelişptir,  
Kele çatyr men azyr izin caldym.“  
Bul sæzdy ular aştyr volor menen,  
Alp qaraqus çarmady saoşzojandy.  
Otkyr tirmaq ørkø-voozun eze mbyçyr,  
Bir bildi taşqa qandy tambojandy.  
Saoşzojan eki — yc çolu oozun acty,  
Oşol zamat denisen qanb qacty —  
Bir cengel sæegy qalyr var volqonu,  
Brotala kelges volup „çanb“ qacty.

— Eј, baatır! җақшылықты билгенге қыл! —  
Qaraqıstun җyzınen nur җаныртır.  
Tuura җyryp qıraandan oғondo ular  
Uıumduu ın, җımсақ җyn sıj alırtır.  
Сақтыған сақтыған өлсеј җyryp,  
Suqtuıunан өldy деп сез qalırtır.

30/ 39 - җыл

## SUU BOJUNDA

Tıp tunuq coң qаsqa suu аоыр җатты  
br қылыр өткен кеткен қайты җатты  
Qыз suluu suunu көздеј kele җатты  
br uqtu җarqıraқан kyyge watty.  
Degensijt: өmyr- syjyy, syjyy- өmyr  
Bilgenge dyjnede җoq mındaј tatty.

Ғetti da suuға салды appaq qolun,  
Muzdaq suu җajдын kyny qandaj sonun  
Ғыројатты җas denesin salqın tartты  
Toqtolwoј etyp җatty ыllip җolun.  
Tısynde tunuq suunun aqыq taştar  
Kөrsetyr, җымндағат, mıң bir forum.

Suuda da syjyy bardaj eles kelet,  
„Syjөndy syje bil“ деп keңeş beret,  
Suu menen cacын сыlap өjde turdu  
Suluunun suluuluqun wөлwojt cener:  
Bir turup qajaldanam өз aldımca  
Aq wetin tolup turған ajoға теңep

Aňoýsa arqy betten birөө ыrdap,  
Bet alыр kele berdi qырды qырдаp  
Qубаныр qыз qarady oşol çaqty  
Syjəny kelatqandaj bygyn cындap.  
Bul turojan ajтыр nytkys kerkemdykty  
Syretcy keltire albas vojop, ырдap.

Tez ojana toodon tyşyp, suudan oтыр  
Bir çigit qыз çанына keldi çetip.  
Çыqылды aldың toso qucaoýna —  
Kytken qыз turalady sawыр etip  
Өwüsty teң çarýsa birin biri  
Aşыqтыq çalыңdadы ulam bektip.

Az turup qыз nurañ bel waştady ker:  
— "Seketim saqыңдыraaj keldiñbi — dep —  
Işenem bergен antqa sen tuurasың,  
Seber çoq sarajajyñdaj men qajoty çep.  
Sajda suu, aqыр çatqan, kywе bolsun  
Təşyne negireek qыsl Daoty bir өp".

Qucaqtap qajra-qajra betten өpty,  
Turbastan cubalçытыр ajтыр көpty.  
Tik qarap qызoja çigit suroo berdi:  
— "Syjənyñ çaloty menñi çе da көppy?"  
— "Turasың emne ajтыр çаным özyn  
Sen ojana kynym" dep qыз çaşың tekty...

— Emese men ajtajың uotyр turojan

Səzyme, көр ыlavaj, көnyl burqun.  
Senden da artыq syjəm bir suluunu  
Bir qarap çalоjan ajtsam wetime urojan.  
Мына bul meltiregen çaşы talaa  
Necen çыl qucaoýnda çarыq nurdun.

Təöldym... Ojnop oştym uşul çerde  
br ырдap qoj ajdadым aşuu belde...  
Syjəny, sendenda artыq. dal uşul çer  
Kecirgin ajыр bolso emi mende.  
Men bygyn cek qoroşooşo çenөp ketem  
Өzyn bil! Çyřegymdyn teñ sende.

— Eñ çaqşы!.. Barotyñ çаным. Qызmat qыloýñ.  
El ycyn saqtар cekti bekem turojan,  
Kytərmyn aman esen kelişindi  
Eske alыр ar bir səzyn bygynky ырдың.  
Ystynө çyřegymdyn baq oştыrdым.  
Almasың seni yzsyn dep tilek qылдым.

Аны мен saqа oqşotup ardaqtajмың  
Ec qacan wəlek çanoja çarmatrajмың.  
Dyjñede aldamcy көр çan azotyrojan  
Btroq men andajlaroja aldatrajмың.  
Мына bul waqty аралар sen wasqan çol  
Bir çанды wastərajмың, çandatrajмың.

Biz ycyn ecaq atqan erik tañ.  
Kec kirwejt bijik çаныр waqyt çamy.

Qat çazыр qatar алып турармын мен  
Sen anda erdik qylsañ kynde çaqь.  
Aldьndan, qajtqanьnda, tosup cьoqam,  
Kel çanьm! Antьm ycyn өpcy daoь!

Qubandь өpty qьsьp, çigit şaştb  
Ekөө тең ynsyz-sөzsyз çaldьraştb...  
Bajcecek, kyn tijgendej, voj çazoqandaj  
Bir ese kylyp çajnar çadьraştb.  
Bir birin unutpasqa ant qьlsьp  
Өayşty. Ubaqtьnca açьraştb.

29/IV 1939-ç.

## EKI QbZ

### I

Eki birdej тең туş qbz  
Bir ajьlda birge өskөн  
Ojun - şooqto bir bolup  
Oj - sanaaьыз bir deşken.

Birinln atь Sajrake.  
Ekinclst Qurmaqan —  
Eñ ele qьjьn şoq ele  
Erkelep өsyp murdatan.

Sajrake ketip oquuqa,  
Qurmaqan qaldь ajьlda.  
— „Kөryşөryz qajtqanda —  
Dem аlsьqa çajьnda.

Kelirki çьls oquuqa  
Ketyyge qamьn Qurmaşçan,



Neler kelip ne ketpejt  
Aman tursaq bul baştan\*.

Qat çazsa da Sajrake  
Qajra bir çoop alsadı.  
Qurmaqan çyrdy ajılda  
Oquu izdep barsadı.

## II

Sajrake көр çıl oqudu,  
Instituttu ытырды.  
Qızmat qılıp el ысın  
Kөrsөtөm dep kысымды —  
Xrurg — vrac afaııp  
Qajra keldi eline.  
Kөnyly toldu: mejkin tyz —  
Tuulup өskөн çerine.  
Tuuşqan tuuşqan qarşы alды:  
Başына vaqıt qonuptur,  
Aq çivекteј sozulup  
Başqaca qыз voluptur.  
Bir başqa sılıq өөny çoq  
Tappajsız qata sөzynen.  
Bir qaraşqan mas solot,  
Şam çanıp colpon kezynen.  
Nur tegylet alsırıp

Aj çыrajıuu çyzynen.  
Natiјça çыoqar көrynet  
Iştegen ar bir işinen.

## III

Sajrake keldi dep uşup  
Qurmaqan keldi көrgөny,  
Qucaqtaşыp көryştü  
Ajııldı sөzdyn çөңçөny.  
Qurmaqan keldi kerilgen  
Kyjөөgө çыoыр alıptır.  
Şaraqtatıp soorusun  
Çac moncoq taqыр salıptır.  
Atır, upa çyttanıp  
Өңçөј çivек kijingen.  
Qымca belı bir tütam  
Çaş çыбыqtaj ijlgen  
Bojuna çandı teneseј  
Kөjрөң kelin voluptur.  
Ekl emcegtı tırsajıp  
Eң ele qыjın toluptur.  
— „Baary çaqşы Qurmaqan,  
Oquvaj qaldın, bul çaman.  
Bilimsizdik dartı өtyр  
Qыlarsız arman bir zaman“.  
Sajrake munu ajtqanda  
Qurmaqan çaman qumsardı.  
Bir ese boju qalçыldap



Bir turup beti qızardı.  
— „Qarlıqanca er alıaj  
Şaar qubırıp çyresün.  
Qajıb alına sen meni  
Şıldın qılıp kılösün?  
Qoloq cacım cubalıp  
Çibek sınduu çıltıldajıt.  
Ajđaj çyzym çarq etse  
Batınvaj çigit qalçıldajıt.  
Dalaj mırza söz ajtır  
Ajaqıma çuqıldı...  
„Qurmaqan suluu“ degen söz  
Qbjla çerge uquldu  
İrenim var vaqtım var  
Keralıajın Sajrake.  
Ardanoğandan çe muunup  
Ölalıajın Sajrake“.  
Bul sözdy ajtır Qurmaqan  
Tura qalıp çenödy,  
Acuulanıp alıqan soq  
Ajtqan sözge kənöy.  
Sajrake şaştı çalınpıp  
Qojcu Qurmaq emi dep.  
Ojlısoj ajtır qojupmun  
Kecir qurdaş meni dep.  
Qurmaqan biroq uqqan çoq  
Etek çenın qaçınpıp,  
Kete berdi, kelseda—

Qurdaşın kəptən saçınpıp,  
Uzatıp çuqıp Sajrake  
Qala berdi çaldırap,  
Tajaq çegen emedej  
Turojan çerde şadırap.  
Qurmaqandı, kelgender—  
Uşaq qılıp qajtıştı.  
Sajrakege kərgönder  
Mın braqmat ajtıştı.

#### IV

Çıldar ötty bir nece  
Çarqıraçan çaj keldi.  
Çerdin çyzy gyl sajna,  
Ajtıluu avgust aj keldi.  
Qubırata aq yilər  
Too etektej salınqan,  
Ala too qarap suqtanat  
Aq qardan selde çalınoqan.  
Yjlerdyn artı qara vaq  
Arası şiber kək majdan,  
Kışt çyret aralap  
Kərkömy artıq kəp çajdan.  
Tuura qazıp ötkərgen  
Ber çaqında con arıq,  
Çyj dajradaj miltirejt  
Tunuq qaşqa suu açıp.  
Etek öjde çol menen

Avtomobil zəmbərap,  
 Çetip kəlip zamatta —  
 BİRƏƏ SƏQTƏ QƏBƏRAP,  
 Eki kişi qoltuqtap  
 Arañ kelet qəbqəstap,  
 İcın vəsəp səbrat  
 BİR VƏSƏLƏP BİR SƏZDƏP.  
 Syjərəp vəsəpən bİR kişi  
 Səməp qəl, — dejt, — Qurmaqan  
 Balasəndəp sədəsəj  
 Qəjnəjsənd əjlap ar qacan.  
 Añqəpca arqə eşikten  
 Ajaldar səqtə cüvəsəp,  
 Qarmaştə kelip oğrunu  
 „Qajdan?“ deştəp suraşəp.  
 Aq kişingen vərəbəqə  
 bəpədaşat çygyrup:  
 Ar kim ymyt qələqəndəj  
 Qalsada çandan tənçylyp.  
 Aləp vərəp kişirdi,  
 BİR vələməgə əzyncə,  
 Cecintip kirse vələsu  
 BİR top eldin kəzyncə.,  
 — „Soqur icək kesiləj  
 Ymyt qəlsə əmyrdən,  
 Ansəz saqtap qalalsajm  
 Azəp turoqan əlymdən.  
 Cİrip bətkən kəp çeri

Emgice ne kəlsədin?  
 Ecən çəl vələqən vəl ooru  
 Emgice qantip vələdin?“  
 Çoq dəvəstən Qurmaqan  
 Ajtqanəna bətkəndy  
 Acəp kəzəyn oşondo  
 Sajrakeni bİR kərdy.

V

Tartələp səjma tuş kijiz  
 Tərdə kiləm sələnoqan.  
 Çarqəbrəjt kymuş karavat  
 Kək qarəja şajə çavələqan.  
 Stol turat ortodo  
 Dyr dnyjə çajnaqan.  
 Qoroosu vəq gyl vurar  
 Qubultup vələvəl səjraoqan.  
 Burala vəsəp eşikten  
 Kirdi suluu Qurmaqan.  
 Orunduqtu kərsətyp  
 Dajar turoqan mürdatan:  
 — „Otur“ dedi Sajr. kə  
 Eercitip kelgen qurdaşən.  
 Çumşaq mynəz sələq səz  
 Kimdi bəraazə qəlsəpən.  
 Sərt kişimder cecilip  
 Oturuştu vət mənədj.  
 Kəlin vələqən Sajrake

Kerilgen suluu aq mandaj.  
Aqoşa arqı belmeden  
biyatır bala keteryp —  
Kempir keldi: „Sajrake  
Balandı al“ dep çetelyp.  
— „Atı kim!“ dep Qurmaqan  
Ala qojur balanı —  
Əptyda verdi şaşılıp  
Salqan soñ biyar çalanı.  
Çoor verdi Sajrake:  
— „Atı munun Erbolot,  
Aman — esen çoñiso  
Alp kəkerek şer volot.  
Emi toldu segiz aj  
Uzun bolsun əmyry.  
Acıq volor oşondo  
Enesinin kənyly“.  
Balqanaqtaj aq bala  
Cəraq çanıp kəzyndə,  
Emir çattı çulqunup  
Sajrakenin təşyndə.  
Qızıl cıjkıl bir çıgıt  
Kırıp keldi eşikten,  
Burmaqanoğa ajılda  
Murunda bir kezikken.  
Biroq Sajranı aldı dep  
Uqqan emes Burmaqan,  
Er albajt dep bul qızdı

Ar qacandan bir qacan —  
Ajtır çyrgen çerl var,  
Biroq çıgıt syjyptyr,  
Çarqırağan colpondoj  
Bir kyjəgə tijiptir.  
Taanıştırdı Sajrake  
Çoldoşum dep bul mentn.  
— Qız kezekte bir əskən  
Bul Qurmaqan bul tənım.  
Oorusunan ajıoşır  
Bygyn ojana cəqqanı.  
Bizdin turmuş qılqandı  
Çoqtur ele uqqanı?  
Ajlandıra bir səjra  
Yıdyn tein qaltırsaj,  
Qarap kərđy Qurmaqan..  
Qandaj sonun altındaj.  
Taalajdıñ cekstiz gyldegən  
Baqında eken Sajrake.  
Ojnor kylər çarqırap  
Cəqında eken Sajrake.  
Kyjəesyn kər, uulun kər  
Kyn tijgendej kərynyp.  
Ojoşo cumdu Qurmaqan  
Kənyly kərke vəlynyp..  
Yc çolu cəoşır kyjəgə  
Qajra vuzoğan turmuşun,  
Ecen tyşken vojunan



Bilimsizdik qurusun...  
 Balada çoq, kyjəə çoq  
 Kəptən berl voş ele,  
 Bolomun dep kimge tuş  
 Çyrse tursa oş ele.  
 İcl oorup, əlym aldənan  
 Sajrake soşup tyzəttə,  
 Kəz aldənda bir çolu  
 Billimdyynyn işl etty.  
 Əzyn əzy bir kezde  
 Baqtbluu dep çyrçy ele,  
 Erge tışej oquqan  
 Baqtsəz dep v'icl ele.  
 Oşonduqtan qurdaşən  
 Qara qələjan kez voləjan  
 Çaqşə ajtqandə tyşynəej  
 Səektən ketkis səz voləjan:  
 „İrenim var — vəqətm var  
 Kərəlsajşən Sajrake,  
 Ardanoşandan çə muunup  
 Ələlsajşən Sajrake“.  
 Qurdaşənən yjyndə  
 Oşol səzyn estedi,  
 Oşol volcu çanaqə  
 Oşo cumup ketkeni.

## ALDANOŞAN SULUU

Oozundan ecən əptym — syjəm dedim,  
 Sen kyjən otqo mēda kyjəm dedim.  
 Duşmandar çamandəqən əjaşrasən,  
 Çyrək ərl.. icime sər tyjəm dedim.

İşəndin, oşun — şooqto əlrgə völdən,  
 Kəe kynə əzym mənən əlrgə qəndən.  
 „Qəz voləoj qurup qalsən“ degənderdi,  
 „Mejl!“ dedin, kəzynə ilgen çəqsun.  
 Aldənəp məndan murun kərbəgən çəş,  
 Adamda əjla kəbyn əilgen çəqsun.

— „Oquş vər, kydəryndy yzə mēnden,  
 Mən ycyk kyndə əjdə eməs uşul sēnden!  
 Suluuən cən suluusu əzyndəjdə,  
 İzdesēmda tavəlsajm vətəyl eiden!“ —

Qucaqtap, qajra-qajra sēttən əptym,  
 Qəştoşup rajonoşo çənəp kəttim.

— „Unutpa, mən sənki, syjənym cən,  
 Çəq dəsəj tiləgindl qasıl ettim“ —



Dep aýtär uzatarda emne ycyndyr  
Kezyndän moncoq-moncoq çaşyn tektyn.

Kyn etty, aptada etty, ajlar etty.  
Qbş ketip çaz ajlandy, çajlar etty,  
Qat çazdın, çoop alvadın, aqırında—  
„Al ecaq yjləngən“ dep qasar çetti.

1939

## BALA

Birde kylyp, birde bylap  
Bala degen sarı altın.  
Barsaq ermek—tamaşa  
Balaluu yjdyn sarı altın.

1939-çy

## QARĪNDAŞYMA

Qap qacan qara tynden cıoıyp vaşyn,  
Qara kóz, çajdarı esken, qarındaşym:  
— „Oquııa, Moskvaıa!” degeninde —  
Bir tögıldy qusanıandan közden çaşym:  
„Qoş qarındaş, çaqşy oqu” dep, eıyşkende—  
Qoluma orolıondoı boldu caceıı.  
Esimden oşol minuta kete elekte —  
Çyrekty tolqundatıp keldi qatııı:  
— „Bytyrdym mektesimdi, aqın aııa,  
Inşener mııdan kılın menin atım!..”

13/X 38-ç

## AÇALY ÇETKEN QARAQCŞ

(Dunqan aqıny Jasır Şivaza menen birdikte çazyııı).

Tyn icı! Aj qaranııı! Deniz tolqur  
Kyc menen erkectenyp coıulatta,  
Tursada kergın çandın vaarı qorqur  
Qajdadır qatuu vaırp soıulatta  
Şarp etip qajra vaştan artqa ketet...  
Zamatta qajra tartıp çeeke çetet.

Başqarııan, ajdap çyrgın çan var velem  
Bir oıana qara qajıq şamal menen,  
Denizdin ortosunda ejde, temın  
Ketseda cökpeı kelet amal menen.  
Qandaj dep oıloıuca çetip aqıl  
Tez ele kelip qaldı çeeke çaqın.

Qajıqtı ajdap çyrgın bir adam var  
Ajavaj vaştan ajaq quraldandııan.  
Tapanca!... oq qurcandııan!... Qıııcl... Qançarı!...  
Bir vaşqa çan aloıctaj közy çandııan.  
Janıı—Çañ dajrasııın quıııan çerin  
Bet alıp kele verdi çazyıı çerin.

Bir kezde çalorьz turorьn yjdy koryp:  
— „Balьqьb! — Baj cьorьarsьn?” dep ojlodu.  
Qubandь öz aldьnca voj ayt erip,  
Aluunu qandaj qьlьp kьp ojlodu.  
Qajьorьn çeekke cьorьp vajlap saldь  
Qoluna çьlanactar qьlьc aldь.

Qarasa Janzь—Çaьda birəe turat  
Eьkejip celek menen suunu suzup.  
Egerde qolojo tyşse emne qьlat?  
Çaraqcan toqtoj qaldь tyryn buzup  
Suu aloqan ajal kişl orto çaşta  
Kelbeti çon adamdaj emes vaşqa...

Kijgenl qьzyl-tazyl çьbek, varqьt  
Iciktin etegine qarmar qunduz.  
Çarqьrajt toloqon ajdaj vaqьtsь artьp  
Tyşkəndəj çerge kelip colpon çьldьz.  
Qolunda altьn çzyk kərkəm aşqan,  
Ornotqon kəzdəryne kauxar taştan.

Qara kəz, clijp qojoqon qara qaşь  
Kərynet tyn icinde ajdaj rətten.  
Cubalьp soqoncoqo tijet cacь  
Buraqьel ajtьp bytkьs suluu çetken!..  
Çaraqcan ojjo ketti: „meniki bul  
Qutulaajt, vardьq çumuş bytkəny uşul“...

Curqadь ojo vasьp qara çerdь.  
Cьndьrьp yjn kəzdəj ajal qactь,  
Biroqda quuoqan kişl arьş kerdt  
Uzatraj vəcəranь çetip vastь.  
Syjredь, qajьorьna alьp varьp —  
Ketyygə qoşo salьp!.. Ыlap orьrьp,  
Yn uoqup beş balasь curqap çetti:  
Quralsьz vardьoqь çaş ojnoo valdar.  
Taş attь! „Enesizdi taşta!” deşti  
Uruştu, vaş çaraldь, aqь qandar.  
Oq tijip bir balasь çaralandь,  
Bir uulu enesl ycyndь berdi çandь.

Con uulu namьzьna keldi velem —  
Duşmandьn tapancasьn tartьp aldь:  
— „Qaraqьb əldьn!” dedi acuu menen,  
Keltirip taz maьdajdan atьp saldь.  
Qutulup suluu ajal bir aqьaldan  
Baqьyluu kyndər kərdь ulam aldan!

## QOŞTOŞUU

(Nalri Zarjandan)

Өзүн айттын: „Byt dyjnöny qödbörö,  
Izdesemda senden bөлök tappasmän.  
Өzym syjdym, varam ertenä kecinde,  
Өзыңызды келер деп қарар çatpasmän.  
Kytyp seni vaasъ qömsat altönm,  
Unutupmun „çatuunuda tñc alьp,  
Oturojansöjm seni menen syilöşyp,  
Köz aldömdä ajdaj betiq nur calьp.  
Kec kirsedi, negedir kyn uzarьp,  
Ot icinde ojuma keldi menin:  
Çyrögymdy suurup alьp, gyl orduna —  
Qojöjum keldi, buttarьna, çanьm senin.  
Eşikti birөө qaçty: „Mymkyn beken?“  
Qubanoqьn! çyrök çarь! — öзыңsynьv!..  
Keldinä çanьm syjgөн perizatьm!  
Colponum! çanojan cьraq közymsynьv!  
— O, tez kirl! bir qucaqtap alsam beken!..  
Biroq qursun... sen emes, aqan keldi:  
— „Qarьndaşьm caqьrat sizdi tojöj,  
Kyjөө daoь...“ деп maqja qavar berdi.

1938-çьl

## TЬM TЬRS

(Emi Siaodon).

Çanьm suluu erdine erdim tijgtir,  
Çyrögynö çyrögymdy nьqtadьm —  
Aqatajlap aq betinden syjgyzyp,  
Kөzdöryнө çaş alьp, uncuqpadьn.  
Qolundu menin qolum qьsa qarmap,  
Erdim senin erdine bek çanьştь,  
Syjgөнym bul turuşun көnyldy arсар,  
Kөzymdөн vulaq-vulaq çaş aqьzde.  
— Ajtcь suluu, mьnca nege munajasьn?  
— Ajtcь suluu, mьnca nege qajöьdasьn?  
Qarandь ajt, bir öзынө çeqil volor,  
Qojcu degi, mьnca kimden ajьbьqasьn.  
Men bilemin, eң bir çaqьş bilemin,  
Qandaj çaqьş syjgөн suluu söz ajtoo:  
Ajtasьn çyrögynö sen vaşqanь...  
Ajtcь, oşondoј volso da şertten qajtproo.  
Uzaq turdum, çaldьradьm sьr surap,  
Kyldyn çanьm! Beker menl qьjnarsьn:  
Kөrsө sen, ec nerseden qapa volsoј,



Taalajьna qubanojandaj ыjlarьsьn!  
Qajtadan meni qarajsьn kylyp җajnar,  
Baarь bir waьtaoьdaj, sөz ajtrajsьn.  
Bar wolqonu өwөsьn bekem qьsьp,  
Ғalьndar җaqьndajsьn, ec җajtrajsьn.  
Emi өzyme wardьoьь woldu dajьn:  
Sөz menen ajtuu ne kerek көnyl tolso, —  
Egerde eki җyrek сьnь menen,  
Tywelyk birьirine җaqьn wolso?!

1968-җыл

## SOLOҒON GYL

(Sivazadan)

Esimde: al kezde sen җaь wolcusun  
Adьrdьn җamalьndaj ucup җyrgөн.  
Esimde: syjgyncyktyy җьlmajojanьn  
Kөrynyp acьoььraaq җazoьь gylдөн.  
Al kezde uwajьmsьz canduu җoldo —  
Curqadьn, qoj decylөр wolboj yjдөн.

Esimde: ьrdaojandь syjyycьsьn  
Nazik yn, woz torojojdoj tilla җumьaq —  
Tolqundар... Uqqan sajьn uqqum kelcy,  
Denemdi sezilsегen syjyу qurcar.  
Esimde: erte җazda seni menen  
Ojnodum gyl talaaqja birge warьp,  
Talaььp qьzьl gylды toqtoьoston —  
Ғygyrдыk too җamalьn birge җarьp.

Esimde, carcaqanda oturojan kez  
Gylдөrdьn arasьnda oqьop gylge.  
Kөp uqьam: qьzьl gylдөн sen suluusun,

brdaşcu cəmcəqtarda salır yngə.  
Aşcamal aşqan suluu qarındaşım  
Agerde, sen men yzğən, volsoq, gylden.  
Anda men seni tandar yzyp alır  
Çyzyndy qırsooqo tuş qılbas elem.

Seni menen bir çyryp br bndaşır  
Senin nazik bğndə uqqan ysyn,  
Seni menen qızıl gyl yzyp birge  
Sajran qılır qırılaroşa cəqqan ysyn:  
Əgəj enem, — unutrajm, — qbjnaoşanır  
Dalaj çolu çaş təgyr bjləşamın.

Əzyc ysyn oşentip azap tarttım.  
Menden bələk aqa kim kəner ele?  
Qalın qara vaq ici... Kəp bjlədim  
Senden bələk anı kim kərəer ele?  
Ar qacan sen qucaqtar birge bjlədim  
Çaş balaca soorottun, ertyn çanım.  
Senin tattuu səzyndy oşondoqu  
Tiryu çyryp qantip men unutamın.

Balalır, şattıq kəpkə sozuləjan çoq  
Iz qalvaj suudaj aqır ətti, ketti.  
Ec kimge enəç seni kəsetpəstən —  
Çaşırəjan çaman çoruq kynda çetti.

Kərbədy m andan kijin aq betindi,  
Çarooker səzdəryndy uşalvadım.  
Səoşınır bir əzyndy, qarındaşım  
bjlavaj bir kyn daşır turalvadım.

Kərbədy m andan kijin, qarındaşım  
Əzyndəj meni əyycy suluu qızdı.  
Kərbədy m andan kijin çəştəoşımda,  
Uqradım qubanəctuu bğbəzdi.

Uqtaj alvaj tynkysyn oşlop seni  
Kəkyrəgym dart vaşır cerge ajlandı.  
Uncuqpastan nyk tyşyp ecen kynder  
bjlaj-bjlaj kəz çəşım selge ajlandı.

## II

Ətty kynder adırdın şamaləndaj  
Bujdalvastan tez əjana ətyr çattı.  
Kəz ırmənej necen tyn sanar çıldız  
Necen çolu kec kirip, tandar attı.  
Çyrək tənəjt, unutam, dep oşlodum.  
Unutalvajm, negedir, qarındaşım  
Kəz aldım da çəlmajır, kənyldə sen —  
Kəp oşlonttun!... qajəşda qaldı vaşım.

Tartır qəjoqon syrətəj əjdaj çyzy n  
Çyrsem, tursam elestep kəz aldım da.

Çyrögymde ketpegen iz qaltırdın  
Сьртъвъ esten, bergen ant ez aldında?

Мъсьоғасың ажавай, перизатъм  
Dem aldırбай неге сен çyrögymdy?  
E, boorkeç qarındaş bilseң volo  
Kyjyt tartыр sen usyn çyrögymdy.

Aqırındaйм eriksiz çyrök tujlajt  
Өtkөн saйын көк çаşыл darbazаңдан.  
Biroq eşik çавылоған, qulр saйноған.  
Qudajдыда аяртайм, acuulanam.  
Atаңдыда qarоғаймын kynde bir maal,  
Tettir qarajm, көргөндө, айтпай salam.

Boş kyndөry, qarındaş, daam tatpajмын.  
Kөz İrmеvеj kyn voju seni kytem.  
Biroq сьоғыр eşikke көгүнвөjsyn  
Çаным qalыр, qan qactь... Qantıp tytem?  
Perizatъm, nege meni, ажавajsың  
Dartъm көр... qantıp vaarын айтыр sytem.

Keede көsem çyrögym syjyngөndөн  
Kete çazdajт çарылып. Toqtojm aran.  
Barоғым kelet çygyryp çаş valaca.  
Ajtqым kelet qarоғымды çetip saoған.  
Biroq maoған kылвөjsyn, qarasajsың.  
Çаşынасын, qөcasың qajra tartыр.

Vaarын allem: sen menden ujalvajsың.  
Çyrögөnyң сьн çetalvaj qarоғын artыр.

Eki çyrök kezikse çarыlat деп —  
Ojlojsunоғо. Belөkty tapqаның çоқ.  
Aram көрсө keclrвөjt, деп qarоғosun  
Syjvөгөndөн sen kылвөj çatqаның çоқ.

Erteң menen bir kyny tura qalsam  
Tooq çaqыр qalvаны салыр çatat.  
Ortosunda eki ydyн duval qular —  
Qalыrtыр... Men qubanam, qarоғың qacat.  
Silerdin qarоғodoғu көр көк şlaer  
Bir sonun qarоо vaşыр yşyp turat.  
Acылып çetpegen gyl kyndyn nurun —  
Saoғыныр, bir vaşqaca, kytyр turat.

Bulbuldar taşыр sajrajt yngө salыр,  
Bir тыvajt. Quttuqtajы atqan taңды?  
Çetimgе oqşop көк сөptyн ystynde men  
Oturam ojoғо cumup, qынар çандь.

Biroqta qызыл gyldy çыttaj-çыttaj  
Uqamын bulbuldardын sajrаoғанын.  
Oqşotup bir özyңө oturamын  
Gyldөrdyn cekciz suluu çajnaoғанын.

Qoqustan сьоға qaldың appaq volup.



Aldıma tuura turduñ kyndej çanır.  
Çanına, meni örsyn dep, baroñm kelet  
Şaldırap turalıajmın esten tanır.

Çanına özün keldin çajnar kylyp  
Çыльды, kyn tıjgendej, muzdaq çyrek  
Qolumdu qısa qarmap tarttıñ öjde,  
Turoquzdun, aq töşyne, çөлöp syjör.

Өзыне çyregymdy suurup alır —  
Keldi ele bir көрсөtkym.. Alalbadım.  
Carcaqan ылаj берip men bir kycsyz,  
Sen ycyn, өлып qurman nolo alaadım.

Qaptaqan көптөн берki qajorь — asiret  
Aldıma sen kelgende ketti qacır.  
Unuttum bir zamatta, kelgin cыmcыq.  
Ketkendej ucup alıs nelderdi aşır.  
Mojnundan qucaqtadın murunqudaj,  
Biroqta aştajorьdaj şat emessin  
Tittrejt nytkyl denen, kezunde çaş —  
Qыlorьrat. Men özyne çat emesmin.  
Tez soqtu eki çyrek, uqtum anь.  
„Qoş!“ dedin, cor dedire өptyn daorь.  
Çetkende eşigine qol bulqadın.  
Men ycyn bul tan qımsat, qarındaşım.  
Kyngejdyn cөşyne oqşor erte cьqtın,  
Çarqırap emi qacan çoluoasın?

Ec qacan unutrasmın çbrojal tандь!  
Çanım sen, mınca kimden qorunasın?  
Belek qылар sen берген suluu gyldy  
Suu tolturup şışege qojdum, salır.  
Çıttap ar kyn seni estep çyryy ycyn  
Stolumdun ystıne, qojdum, alır.  
Aj çyzdyy aşqan suluu qarındaşım  
Agerde, sen men yzgen, bolson gylden,  
Anda men oşol kyny yzyp alır  
Өzyndy qırooşo tuş qыlas elem.

## III

Bızdın ojnop çyryyden qorqur atan  
Çbroqьlojan con dubaldь qajra qurdu.  
Ortoşuzdu bir çolu tosuu ycyn  
Çanь dubal asqardaj qajra turdu.

Çbroqьlsa dep dubaldь tilejm kyn tyn,  
Bıroq qudaj zarımdь qajdan uqat.  
Çaqşылыq çoq, andan ec, mındaj ıste.  
Kynde kelsem, kynde oşol, dubal turat —  
Tyşyryp dajım uzun көлөkesyn,  
Kөrgen sajın qorqunuc... Esim cьqat.

Bir өskөн eki sonun çaş çyrekty  
Zulumdar ысcaq menen tilip salды.  
Cьdabaj acuuma qaj bir kezde  
Ajьptaım çerdi, asmandь, çoqtu, bardь.



Ajəptajm seni sarañ atañbda.  
Ec qajda qojalvajmən səmən çandb.

Uqur çyrdym kərvəstən ar kimderden.  
Uqsam bir kyn: veriptir seni çatqa  
Çaş çyrəgym çaraluu, kimder kərsyn...  
Necen çolu bjadəm çara vaqta.

Çirke muunur ar kynu əlgym kelet,  
Biroq kərvəjt qaltırəym seni azapta  
Qarəndaşəm, egerde kyn səqrasa  
Ələr elem kərvəstən men azarqa.

Seni menen tyvəlyk volomun dep  
Qarəndaşəm, bir kezde, işengemın  
Biroq seni aqcasəz kəryu qbjən —  
Boləonduqtan, qur qaldb syjən tenin.

Atağ kəzy qəzardb aqca dese,  
Tolturmaqsb orosun seni menen.  
Qajdan çyryr ojlusun dnyujə qor:  
Qəz əmyrlyk çərvəgəb teni menen.

Qarəndaşəm, agerde men vajqušta  
Altın volso oşondo bir arava,  
Barar elem sen ucyn vaarən albr  
Sen çaşnəjan kək çaşyl darsazaşa.

Biroq mende çoq volur mymkynçylyk  
Alalsadəm qutqarəp, çanəm seni.  
Çyrek çara, kycym çoq, kynəəzyzmyn  
Ajəptava, qarəndaş, keclr meni.

#### IV

Bir kynu tan azandan tura qalbr —  
Qaradəml... Eski dunal baştaoşdaj  
Dyjnedə əmyr çoqtoj turojan eken...  
Aləm çoq qat bərvətpər taštaoşdaj.  
Bir şana aq suluttar çəlvəp kəcyr —  
Çindenet men balaləq çaştaoşdaj.

Gyryldəjt too şamaləb muzdaq şana  
Bir tyrdyy bjadəqandaj yn sərvəgəp.  
Sarəajəjan, daraqtardən, çaləvəgəp —  
Kuvylət, çer sarəajət, kəz tunarəp.

Qoj dəvəjt ec kim meni, çaləvəz əzym —  
Ojlonsom kəzdy çaşqa tolturasən.  
Bir turur əzud kelir qaləjan əndyy  
Aldəmda murunqudaj olturasən.

Bilemin: çyrəgündən oorujsun sen,  
Saşqada syjy cirkln tənctəq vərəvəjt.  
Quurajsən, qarəndaşəm, senda men dep.  
bjladən... Qanəq qattb... Atağ kərvəjt.

Qaaladın qurqan menin bilışimdi:  
Ar qacan çyregyvyz bir ekenin.  
Qarındaş, men bilemin, көр қыянаша.  
Dıvaldan ašsam ele saa çetemin.  
Bir varıp qubandıroym kelip turat..  
Qanat çoq, kycym kelbejt, qanetemin.

Bir kezde qoqus uqtım cыqqan ыды.  
Çetti usup qulaşyma senin atın.  
Denemden sezim ketti ulyk sınduu.  
Muzdadı ыық çyrek soqqon vacım.

Tyškendej asman qular qarajladım.  
Qaltırdın. Ajavadın, qantip meni?  
Colponum nege mintip vattın erte,  
Arqandan quup çetem qantip seni?  
Nege sen çarық taңdy, cыqqan kyndy —  
Kytpeдын. Qajtaramın qantip emi?

Sen vergen qyzy gyldy estej qalıp  
Qajymdy ajtım keldi aqa varıp,  
Çygyrup yige kirdim. Qyzy gyl çoq  
Men endyy volqon oqşojt alda ojarıp..  
Urqandaj voroon volup çalvıraq —  
Kyvılyp ayt stolqo tyşyp qalojan  
Yjylyp, vıroq coqıu, çatqan eken.  
Ojlodum: kelip vıreө yzur salojan?  
Çoq volup qyzy ireñ vıřarıptır...

Antseda gyl aldında toqtonalvaj —  
bjladım cыqanaqtap stolımdu..  
Ne voldum senden murun ulyp qalvaj..  
Köl qyldım stolımdun ystyn tolo  
Közımden qan aralaş çaş tamızıp:  
Çoq qyldı bir zamatta qyjan çyrup  
Gylymdyn çalvıraqın çofo aqızıp.

Agerde kyn cыqpasa, qarındaşım  
Saqa oqşop mendaşы ecaq uler elem.  
Açыrap syjgen çardan, qara tynde —  
Çanымды qyjnooqo men көner velem.

Al kezde ataң zulım, men bir kycsyz,  
Qaluuşqa, çoq volcu aroqa, saqtap seni.  
Men azır vaqtıluumun, perizatım..  
Sen ycyn kynөөsyzmyn kecir meni.  
23/III 1939-çы

Bolsoda syjyy-kyjyy lirikaşы  
Çazıptır çaşтық caşын Jasır aqın,  
Közıme, oquşanda, çaş alamın  
Sözderı çyregıme ketip çaqın.  
14/IV 1939-çы

ÇBUNAQTACIY BRLAR

	<i>Bet</i>
1. Lenindin uluu işi ucun . . . . .	3
2. Şajıajıwız . . . . .	5
3. Uşul azır Kremide . . . . .	7
4. Aqındın salamı . . . . .	8
5. Asmanda . . . . .	10
6. Tujqundar çonında ır . . . . .	11
7. Japondıq ofitserge . . . . .	14
8. Maksim Gorkij sen elen . . . . .	15
9. Aqındın ajında . . . . .	18
10. Soodager Tentı . . . . .	22
11. Alpqaraqış . . . . .	33
12. Suu wojunda . . . . .	45
13. Eki qız . . . . .	49
14. Aldanqan suluu . . . . .	59
15. Bala . . . . .	61
16. Qarındaçama . . . . .	62
17. Açalı çetken qaracqı . . . . .	63
18. Qoştoşuu . . . . .	66
19. Тым тыр . . . . .	67
20. Solqon gyl . . . . .	69

Teryyge 17/VIII 39-ç. berildi. Basuuqa 11/XI 39-ç. Qol qojuldu. Qaqazdın formatı 70X108<sup>1</sup>/<sub>20</sub>. Bir wasma tawaqla tamqa. Bardıq 5 wasma tawaq. Qırqızgılevit № B—194. Qırqızmatemas №130 Zakaz № 0234. Tirazı 3140.

Qazan, Misiavskij 9, Tatpoligraf.



Биробиджан 70-ты ж. б.

ПРОЦЕРЕНО

ТЕМИРКУЛ УМЕТАЛИЕВ  
ОКОЛО РЕЧКИ

на кыргызском языке

КЫРГЫЗСКОЕ ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО  
ФРУНЗЕ 1939 КАЗАНЬ